

Politiechef Martin Sitalsing: 'We moeten leren om verschillen een plek te geven'

Politiechef Martin Sitalsing ziet als geen ander de uitwassen van een gepolariseerd debat. Partijen tegemoet treden met een zo divers en inclusief mogelijk politieteam, dat helpt, daar gelooft hij heilig in. Vanzelf gaat dat niet. 'De politie is van oudsher opgebouwd vanuit eenheid, vanuit mensen die op elkaar lijken. Daarin moeten we een nieuwe vorm vinden. Wat is het grotere verhaal dat ons bindt?' Sitalsing spreekt op het congres *Polarisatie en Conflict*, op 17 november in *Burgers' Zoo*.

Jannie Benedictus

Boze boeren op de snelweg, gewelddadige avondrellen, grimmige demonstraties: voor Martin Sitalsing, sinds 2019 hoofdcommissaris van de Regionale Politie Eenheid Midden-Nederland, is het bijna dagelijkse kost. Hij vindt het belangrijk om te reflecteren en zijn observaties en gedachten over wat er gebeurt in de samenleving met het publiek te delen. Regelmatig schuift hij aan in praatprogramma's en hij schuwt ook social media niet. Optimistisch: 'De positieve reacties winnen het nog altijd van de negatieve.'

Recent postte hij een foto op LinkedIn van zichzelf en zijn zwager, die boer is. De zwager poseerde in overall, Sitalsing in uniform. 'Ik wilde laten zien dat wij elkaar ondanks onze verschillen weten te vinden. Ik begrijp waar hij vandaan komt en wat zijn zorgen zijn, hij begrijpt dat ik mijn werk moet doen. Wij komen daar altijd uit. Op basis van die post werden we samen uitgenodigd door Radio 1. Maar mijn zwager durfde niet mee. Dan krijg ik de halve wereld over me heen, zei hij, word ik afgeslacht op social media of nog erger, krijg ik mensen aan de deur. En dat is een heel goed voorbeeld van het gevaar van deze tijd: namelijk dat je het stille midden niet hoort. Redelijke mensen houden hun mond en worden letterlijk overschreeuwd.'

Hoe zie jij vanuit jouw positie de samenleving polariseren?

'Wij worden, dat is nu eenmaal de aard van ons vak, geconfronteerd met de uitersten van het debat. We zien bedreigingen richting alles wat autoriteit uitstraalt. Alles wat van de overheid komt of lijkt te komen, roept bij bepaalde groepen meteen hevige reacties op. We merken dat ook aan demonstraties. Voorheen lukte het om verbinding te zoeken met degenen die wilden gaan demonstreren. Als er twee of drie politiemensen meeliepen, dan was dat genoeg. Tegenwoordig krijgen demonstraties een heel andere context en worden ze gebruikt door groepen met een heel andere agenda dan het feitelijke onderwerp. De lading is heel anders en ook mijn mensen staan er minder ontspannen in. Terwijl het juist de kunst is om niet mee te gaan in die geweldsspiraal maar in contact te blijven en duidelijke afspraken te maken.'

Welke diagnose zou jij stellen, waarom is dit nu zo?

'We zijn denk ik onvoldoende in staat om onze verschillen een plek te geven en tegelijk te benoemen waarom we een mooie samenleving zijn met elkaar, wat ons bindt. Ik mis daarin ook van de overheid een maatschappijvisie: hoe willen we met elkaar omgaan in dit land, aan welk grotere verhaal bouwen wij?'

Sitalsing heeft daarin feitelijk een dubbele opdracht, zegt hij. Want ook binnen de politie, waar 70.000 mensen samenwerken, is de verbinding niet altijd dichtbij. Het afgelopen jaar kwam de documentaire *De Blauwe Familie* naar buiten, met daarin talloze voorbeelden van discriminatie en racisme binnen de politie. Ook daar is een gemeenschappelijk verhaal nodig, zegt Sitalsing. 'Zie hier mijn dubbele opgave. Als je discriminatie buiten wilt aanpakken, dan moet je het ook binnen op orde hebben. Als je polarisatie wilt begrijpen, dan moet je er ook intern mee aan de slag.'

Je bent er, ondanks de moeilijkheden, van overtuigd dat een inclusieve en diverse politie betere prestaties levert. Kun je dat uitleggen?

‘Denk alleen al aan onze voorbereiding. Wanneer wij meerdere perspectieven in huis hebben, snappen wij beter waarom mensen demonstreren of bepaald gedrag vertonen. Wij hebben binnen onze organisatie bijvoorbeeld een netwerk divers vakmanschap, waarin allerlei perspectieven vertegenwoordigd zijn. Daar hebben we veel aan. Maar het heeft ook met representatie te maken, met jezelf kunnen herkennen in de politie. Wij zijn van de samenleving, niet van de staat. Dan is het wel prettig dat we niet allemaal uit dezelfde mal komen.’

Wat is de grootste uitdaging van een kleurrijke politie?

‘Wij zijn vanuit het verleden heel erg opgebouwd vanuit eenheid, vanuit mensen die op elkaar leken en daardoor voelden dat ze op elkaar konden rekenen. Diversiteit vraagt om een nieuwe vorm van die eenheidsdefinitie. Ook al denken we niet allemaal hetzelfde en zien we er niet allemaal hetzelfde uit: wat maakt ons toch één politie?’

Wat vraagt dat van leiderschap?

‘Dat is een grote opdracht. Wij hebben als organisatie een voorbeeldfunctie. Als wij willen werken aan een veilige samenleving, dan moeten mensen zich ook bij ons veilig voelen. Dat betekent over beide assen met elkaar in gesprek gaan over maatschappelijke thema’s. Ik heb bijvoorbeeld recent de leider van Extinction Rebellion uitgenodigd. Wat drijft hen? Zo probeer ik buiten naar binnen te halen. Maar we praten ook veel over onze eigen dagelijkse praktijk. Simpel voorbeeld: een wijkagent heeft de hele dag op Kanaleneiland in Utrecht rondgelopen en is tig keer voor rotte vis uitgescholden. Die komt terug op het bureau en zegt: “die rot Marokkanen ook”. Wie is er dan in staat om het gesprek aan te gaan? We krijgen gelukkig steeds meer een cultuur waarin dat kan. Al zijn er helaas nog steeds teams waarin die veiligheid niet goed gewaarborgd is.’

Heb jij jezelf, als politieman van Surinaamse afkomst, wel eens onveilig gevoeld binnen de organisatie?

‘Ik ben geloof ik niet zo’n goed voorbeeld. Er zijn in het verleden heus weleens opmerkingen geweest, maar ik heb een copingsmechanisme ontwikkeld. Een zekere mate van hardheid gecombineerd met humor. Dus ik heb me wel gered.’

Is coping nog wel van deze tijd? Je moet er maar tegenkunnen...

‘De tijden zijn zeker veranderd. Er wordt steeds meer ruimte gegeven aan verschillen. Mensen willen zichzelf kunnen zijn, en dat moet ook. Dat is ook direct de complexiteit van wat ik eerder zei: je mag zijn wie je bent, maar tegelijk vormen wij één politie. Je mag je eigen overtuigingen hebben, maar in de beroepsuitoefening ben je neutraal en draag je bij aan het waarborgen van een veilige samenleving. Dat is uiteindelijk over alles heen ons blauwe hart: bijdragen aan vreedzaamheid.’

Het congres Polarisation en Conflict wordt gehouden op 17 november 2022. Erbij zijn? Etc.